

BEDRIJVEN IN DE BILT IIIb: INVENTUM, 90 jaar oud

Frans Nas

Vosmaers vertrek

De eerste aflevering over INVENTUM in De Biltse Grift van maart 1999 eindigt met het vertrek van ir. Alexander Vosmaer, de oprichter van het bedrijf. De vondst van het jaarverslag 1911 van INVENTA heeft wat meer duidelijkheid gebracht over zijn vertrek.

Directeur Tamson schrijft in dat jaarverslag: „De voornaamste gebeurtenis in het Laboratorium, welke in het verslagjaar plaats vond, was wel het vertrek van den Heer Vosmaer, wien op zijn verzoek een eervol ontslag verleend werd met ingang van 1 Augustus. Bovendien trad ook den Heer Van Lynden 14 dagen later buiten het fabrieks-verband, zoodat de dagelijkse leiding van fabriek en laboratorium in handen moest worden gesteld van den Heer Hinlópen e.i. die gedurende de zes maanden, welke hij als volontair bij onze maatschappij werkzaam was, blijk had gegeven die bijzondere kennis en kwaliteiten te bezitten, welke ons bedrijf vorderen. Intusschen, de Heeren Vosmaer en Van Lynden bleven als voorheen de werkzaamheden van Fabriek en Laboratorium volgen en stelden geheel belangeloos hunnen kennis ter beschikking van onze Maatschappij. Daarvoor breng ik hun gaarne mijn dank en spreek daarbij tevens de verwachting uit, dat de zoo aangename samenwerking nog vele jaren moge voortduren.”

Uit deze nieuwe informatie blijkt dat Vosmaer in 1911 niet geruisloos verdween, zoals eerder door mij werd verondersteld. Voor zover nu bekend zal de gang van zaken tijdens de woelige beginjaren van INVENTUM als volgt zijn geweest: Vosmaer en Onland, de oprichters van ONVO (januari 1908), gaan na een half jaar uiteen (17 juni 1908). Vosmaer gaat alleen verder en brengt het bedrijf onder in de N.V. INVENTA (3 december 1909). Niet Vosmaer zelf, maar Tamson wordt directeur van het nieuwe bedrijf. Vosmaer blijft als hoofdingenieur aan INVENTA verbonden en gaat (blijft ?) doen waar hij goed in is: hij leidt het laboratorium, waar hij hoogstwaarschijnlijk de basis heeft gelegd voor de productie van de eerste elektrische apparaten, zoals de warmwaterkruiken en de strijkijzers. Op 1 augustus 1911 neemt hij afscheid van INVENTA en op 30 oktober 1911 verlaat hij Bilthoven.

Fabriek van Instrumenten en Elektrische Apparaten
„INVENTA” — Station DE BILT.

Inrichting voor experimenteel onderzoek van uitvindingen. — Elektrotechnisch Laboratorium.
Ontijzerings-inrichting. — Elektrische verwarmingstoestellen. — Bliksem-afleiders.

Advertentie uit het 'Adresboek De Bilt 1909'.

Van Lynden

In het jaarverslag van 1911 duikt ook de naam van Van Lynden op. Tijdens eerste oriënterende gesprekken met oud-werknemers van INVENTUM over de beginjaren van hun bedrijf, werd de naam Van Lynden reeds genoemd. Volgens enkelen zou hij de eerste compagnon van Vosmaer zijn geweest. Daarnaast komt de naam Van Lynden ook voor in enkele artikelen die in 1933 verschenen naar aanleiding van het 25-jarig bestaan van het bedrijf.

Zo schonk *Electra*, een weekblad voor toegepaste elektrotechniek, in 1933 aandacht aan dit jubileum. Het vermeldt dat: „de heeren ir. Vosmaer en baron Van Lynden, die zich in die dagen sterk interesseerden voor kleine apparaten en zichzelf door talloze proefnemingen in de vervaardiging er van hadden bekwaamd, in Bilthoven aan de Brandenburgerweg een kleine werkplaats oprichtten.” Het bovengenoemde jaarverslag vermeldt de naam van Van Lynden helaas zonder initialen. Waarschijnlijk betreft het hier mr. Robert Aernout Baron van Lynden uit Utrecht, een der eerste aandeelhouders van de N.V. INVENTA. Volgens het Utrechtse bevolkingsregister was deze Van Lynden, in 1882 in Haarlem geboren, als juridisch student woonachtig in Utrecht. In 1910 treffen we een andere Van Lynden aan. Dan leent de N.V. INVENTA f 10.000,- van Francis Marius Baron van Lynden, particulier, wonende te Haarlem. Hij is de vader van Robert Aernout. Hoogstwaarschijnlijk is de in Utrecht wonende Robert Aernout enige tijd in Bilthoven werkzaam geweest.

De periode Tamson, 1909 - 1910

Alexander Willem Karel Tamson, de nieuwe directeur, opent het eerste jaarverslag van de

ELECTRISCH STRIJKIJZER

GROOT WASSCHERIJMODEL

Gewicht : circa 3 K.G.
Wattverbruik : 700 Watt
Contacten : 6 m.M.
No. 109

a. Eenvoudige uitvoering
b. Vernikkelde uitvoering

**Electric Flat Iron.
For Laundries.**

**Weight approx 2 Kilos
(4¹/₂ lbs.)**

Consumption 500 watts.

Fitted with 6 m.M. pins.

List No. 108.

a. Plain Finish.
a. Completely nickeled.

Uit een der oudste catalogi (omstreeks 1917).

N.V. INVENTA (1909-1910) met een algemene beschouwing, die als volgt begint: „Toen einde Augustus 1909 de eerste werkmán in dienst trad om in de totaal ontruimde fabrieksgebouwen de machines weder op te stellen, had ondergetekende zich voorgenomen in de allereerste plaats te zorgen, dat de fabriek, als eenheid beschouwd, zelve al hare onkosten zou goedmaken en wel met de voortbrenging van een tegen concurrerende prijzen verkoopbaar product.” Tamson stelt dat hij zich daarom vooral zal concentreren op wat binnen de fabriek gebeurt. Hierdoor krijgt de verkoop minder aandacht, maar hij vindt dat het lage verkoopcijfer „niet als maatstaf genomen kan worden bij de bepaling van de rendabiliteit onzer Maatschappij. Men dient daartoe alleen te letten op de resultaten in de fabriek bereikt, welke inderdaad de gunstige verwachtingen van ondergeteekende betreffende het welslagen der Maatschappij INVENTA volkomen motiveren.” De fabriek heeft in dat

jaar voor f 16.109,63_ geproduceerd, „waarvan ongeveer 75 % aan verkoopbare producten” en Tamson voegt daaraan toe: „De daling in de productie van handelswaren, gedurende het 4e kwartaal 1910, ondanks de stijging van de totale productie, wordt verklaard door het feit dat er dien tijd meer besteed is aan fabricatie in eigen beheer van gereedschappen en machines dan aan verkoopbaar product. Wij hadden in genoemd kwartaal abnormaal veel te lijden van ziekte onder de arbeiders: zooals vermeld is er totaal gewerkt gemiddeld 1060 uur per week, terwijl zonder zieken een gemiddelde mogelijkheid geweest zou zijn van 1272 uur of juist 20 % meer. In dit verband zij nog opgemerkt, dat het Ziekenfonds den arbeiders van veel nut bleek. Het is geheel eigendom der werklieden en wordt beheerd door een zelfgekozen bestuur”.

Het aantal personeelsleden steeg van drie in augustus 1909 tot 21 in december 1910.

Over het personeelsbeleid staat in het jaarverslag: „Hierboven is reeds vermeld dat uit de arbeiders de beste gehouden worden, zoodat de fabriek in het algemeen vrij blijft van ongewenschte elementen. Er heerscht een aangename opgewekte geest, welke een waarborg is voor vlugge en accurate arbeid; de verhouding der werklieden tot den werkmeester laat niets te wenschen over.”

In het eerste jaar worden de volgende machines aangeschaft of zelf vervaardigd:

„ 2 freesmachines met hulpwerktuigen, 1 vlakslijpmachine, 1 freezenslijpmachine, 1 spiraalboor-slijpmachine, 1 ponsmachine, 1 platenwals, 1 smidse en 1 compleet hoofd-drijfwerk.

In eigen beheer werden vervaardigd 1 wikkelmachine voor rechthoekige spiralen en 1 wikkelmachine voor haspel-looze weerstanden. Het laboratorium stond een motor af van 5 P.K. terwijl behalve verschillende hulpwerktuigen, door een bevriende firma in leen gegeven werd een complete slijp- en polijstkop.”

Uit aan het jaarverslag toegevoegde grafieken valt op te maken dat de productie in die periode bestond uit twee artikelen: strijkijzers en kruiken. De strijkijzers werden geleverd in twee modellen (standaardmodel en wasserijmodel) en de kruiken in twee afmetingen, uitgevoerd in roodkoper of roodkoper/vernikkeld. Over aantallen geeft het verslag geen bijzonderheden.

Tamson signaleert verder nog een belangrijk probleem, het „bleek alras dat bij de meeste gebruikers van elektrische stroom de lust tot kennismaking eerst moest worden opge-

wekt." Maar hij is vol goede moed en citeert, kennelijk om te overtuigen, enkele binnengekomen reacties. Een firma in Londen schrijft: „We are much interested and the irons (=strijkijzers) appear to be of a very good quality." Uit Parijs weet hij te melden: „nous sommes convaincu de la superiorité de votre matièrel." en uit een strijkerij in Nederland, speciaal voor fijne was: „heb het kleine ijzer over laten sluiten op 215 Volt (het is voor 120); dit wordt nu te heet doch blijft goed, voorwaar een solide weerstand welke zich daarin bevindt."

Na nog enkele bemoedigende constateringën beëindigt Tamson het eerste jaarverslag van INVENTA over de periode 1909-1910 als volgt: „is het niet moeilijk te concludeeren, dat onze Maatschappij innerlijk gezond is en tot bloei zal kunnen geraken, mits de middelen daartoe haar niet zullen onthouden worden."

1911

Ook over dit jaar schrijft Tamson een jaarverslag, zij het niet zo uitgebreid als het eerste. De totale productie bedraagt dit jaar f 21.738,94, een stijging van 69 % ten opzichte van 1910. Eind 1911 bedraagt het aantal personeelsleden 24.

In dit jaar worden drie gereedschapsmakers aangesteld die 28 cent per uur verdienen. Behalve het vertrek van Vosmaer, zoals al eerder vermeld, schrijft Tamson over het laboratorium. Daar werd gewerkt aan „proefnemingen op het gebied van elektrische verwarming- en momentschakelingen. Ook werd naar aanleiding van een ons aangeboden project een studie gemaakt van pantserbuis-fabrikage, die echter tot geen resultaat mocht leiden. Verder werden in dit verslagjaar in België een kraanschakelaar voor geisers gepatenteerd en in Frankrijk een ander model kraanschakelaar en een stopcontact. In Engeland en Duitsland werden patenten aangevraagd, maar niet verkregen."

Doordat de fabriek meer en vooral ook regelmatig afleverde, schrijft Tamson, steeg de verkoop tot f 5.414,95½ (tegen f 1.307,71 in 1909 / 1910). Er werden belangrijke bestellingen in het vooruitzicht gesteld „door eene Maatschappij aan welke wij door persoonlijke banden zijn gelieerd", maar om deze orders te kunnen uitvoeren moeten nieuwe machines aangeschaft worden wat zonder kapitaalsuitbreiding onmogelijk is.

1912

In april 1913 schrijft Tamson aan de Heeren Aandeelhouders van de N.V. Fabriek van Instrumenten en Electricische Apparaten

'INVENTA': „Door de bijzonder hoge eischen, welke in de laatste maanden de organisatie van den buitenlandschen verkoop en de daarmee gepaard gaande uitbreiding van de productie aan ondergeteekende stellen, is het hem tot zijne groote spijt niet mogelijk gevolg te geven aan het bepaalde in art. 27 en 28 der laatst vastgestelde Statuten." Artikel 28 betreft het jaarverslag, dat voor 1 mei van het volgende jaar gereed moet zijn. Tamson ziet dus geen kans het jaarverslag over 1912 tijdig in te leveren. Hij vraagt dispensatie en toestemming het verslag voor 1 juni 1913 te mogen indienen.

Pas op 11 november 1913 vindt de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders plaats in Den Haag. Als tweede agendapunt staat genoteerd: „Jaarverslag van den Directeur". Misschien heeft de directeur mondeling verslag uitgebracht over het jaar 1912; in het archiefmateriaal ontbreekt een schriftelijk verslag. Wel werden in februari 1912 de statuten gewijzigd; onder anderen werd het maatschappelijk kapitaal op f 250.000,- gebracht. Verder is een overzicht van in 1912 uitbetaalde salarissen bewaard gebleven.

Maatschappij „INVENTA" - De Bilt-Station.
FABRIEK VAN INSTRUMENTEN EN ELECTRICISCHE APPARATEN.

DE BILT-STATION, 11 November 1913.

M I

Door dezen hebben wij de eer, U te berichten, dat met ingang van heden de Heer A. W. K. TAMSON heeft opgetouwen de functie van Directeur onzer Maatschappij te bekleeden, en dat in zijn plaats ondergeteekende als zoodanig is benoemd.

In aansluiting met onze circulaire d.d. 1 October l.i., brengen wij nogmaals onder Uwer aandacht, dat ons Kantoor thans evenals onze Fabriek is gevestigd te

DE BILT-STATION

(Telegram-adres: „INVENTA", De Bilt-Station. Telefoon De Bilt-Station No. 6)

waarheen U dus vooraan alle bestellingen, correspondentie en geldzendingen gelieve te richten.

Wij hebben enkele kleine constructieve details onzer apparaten aan een grondige verbetering onderworpen en vertrouwen, U thans het allerbeste op het gebied van elektrische verwarmings-artikelen aan te kunnen bieden.

Binnen enkele dagen hopen wij U onze nieuwe prijs-courant met bijzonderheden te doen toekomen.

Onder voortdurende aanbeveling voor Uwer belangrijke bestellingen,

Hoogachtend,

N.V. Fabriek van Instrumenten en Electricische Apparaten

„INVENTA".

J. HINLÓPEN, e.i.
Directeur.

1913

Het jaarverslag van dit jaar is ondertekend door J. Hinlópen. Op de agenda voor de aandeelhoudersvergadering, op 11 november 1913 in Den Haag gehouden, staat aangekondigd: „Ontslagaanvraag van den Directeur, den Heer A.W.K. Tamson en ev. voorzieningen in de vacature." Zijn opvolger werd J. Hinlópen, de elektrotechnisch ingenieur die

na het vertrek van Vosmaer in 1911 de dagelijkse leiding van de fabriek en het laboratorium in handen kreeg. Op voorstel van enkele commissarissen wordt getracht Tamson te behouden voor het bedrijf door hem aan te stellen als 'generaal-agent onzer Maatschappij', maar dat ging niet door „in verband met diens niet voor inwilliging vatbare voorwaarden.”

Op 1 oktober 1913 verhuisde het kantoor van INVENTA van Den Haag naar De Bilt-Station, wat waarschijnlijk een gevolg was van Tamsons vertrek.

De totale omzet van verwarmingsapparaten steeg in 1913 tot f 12.021,18½. De verkoop in Nederland bedroeg f 7.990,96.

In dit jaarverslag vinden we een eerste overzicht van de verkoop in het buitenland:

Zuid-Afrika	f 1.098,82½
Frankrijk	f 800,05
Bulgarije	f 614,36
Argentinië	f 551,88
Duitsland	f 427,29½
Export in Hamburg	f 83,90½
Noorwegen	f 160,97
Italië	f 51,76
België	f 46,19
Oostenrijk	f 43,53
Rusland	f 25,81
Engeland	f 25,65

Hinlópen signaleert, evenals Tamson in vorige verslagen deed, de te geringe expansiekracht van het bedrijf: „Het buitenland kan veel meer opleveren, doch brengt ook zooveel kosten met zich mede, die uit het kleine momenteel ter beschikking staande bedrijfskapitaal niet kunnen worden bestreden. Met onze agent Randegger te Parijs werd overeengekomen, dat diens vergoeding voor onkosten komt te vervallen. Bovendien

is den buitenlandschen agenten medege-deeld, dat geen goederen meer in commissie worden toegezonden, terwijl getracht wordt het nog wel te Parijs en Christiana aanwezige van de hand te doen”.

De periode Hinlópen

In november 1913 neemt Hinlópen het roer over van Tamson.

Op 1 januari 1914 werken er nog slechts 7 personen in de fabriek: 1 werkbaas, 5 mannen en een meisje (tegen 24 op 1 januari 1913). Een van de redenen voor de inkrimping was de te grote voorraad aan producten. Maar ook, schrijft Hinlópen, omdat „door het uitloven van premies en op andere wijze tot meerderen ijver aanzetten der werklieden, verschillende werkzaamheden in aanzienlijk korter tijd [te] kunnen worden verricht dan tot dusverre vertoond”. Een belangrijke tegenvaller is de mislukking van de ontwikkeling van persgaslampen. In 1912 heeft INVENTA van de 'Mij Batavo' ruim f 30.000,- geleend, om voor deze maatschappij perslampen te produceren. Van het geld worden onder andere speciale machines aangeschaft. Men komt echter niet verder dan de productie van enkele proeflampen. De Mij Batavo staakt door gebrek aan kapitaal haar verdere medewerking. INVENTA blijft zitten met een schuld, onbruikbare machines en een veel te zware 20 PK motor. Leningen van de aandeelhouders W.W. van der Meulen en A.Th. Baert zijn nodig om de exploitatie te kunnen voortzetten.

Maar in het jaar 1914 stijgt de omzet echter weer tot f 20.000,-. (in 1913 f 13.000,-). Hinlópen kijkt reeds vooruit en schrijft: „Verwacht mag worden, dat na den oorlog de buitenlandsche omzet beduidend zal kunnen stijgen, waar ons fabrikaat in geen enkel opzicht voor de voornaamste concurrente,

MAATSCHAPPIJ INVENTA.
5 - GRAVENHAGE.

Ontvangen van den Heer W.W. van der Meulen

Statulaan 98, aanloop

de Somme van ~~1000,-~~

voor geleende goederen tegen factuur No. 1000,-

No. *1000,-*

s'Gravenhage, f beta l. 1911

Kreeg f 500,-

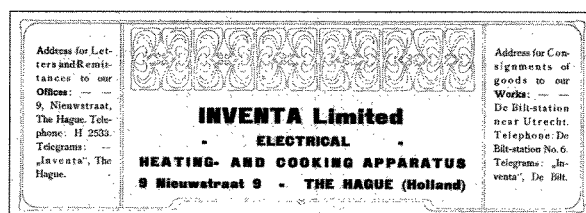
N.V. Fabriek van Instrumenten en
Electrische Apparaten, INVENTA.

W.W. van der Meulen
DIRECTEUR.

Eshuis & Co., Delfen - D. No. 1987, Model C

Kwitantie voor een ontvangen lening van aandeelhouder / commissaris dr. W.W. van der Meulen.

het Duitsche, behoeft onder te doen en geprofiteerd zou kunnen worden van de omstandigheid, dat in verschillende landen vraag zal zijn naar niet-Duitsch fabrikaat. Hiertoe zal echter de aandacht op ons fabrikaat gevestigd moeten worden en laat het kleine bedrijfskapitaal een flink aanpakken van de buitenlandsche verkoop niet toe." Het jaarverslag van 1914 vermeldt verder dat de oorlog de vraag „naar onze betrekkelijk luxe-apparaten” vermindert. Door de grote voorraden kan men ruimschoots aan de vraag voldoen. Het gevolg is dat het grootste deel van het personeel wordt ontslagen.

De internationale contacten van Inventa blijken onder andere uit de briefhoofden in verschillende talen.

In november 1914 krijgt INVENTA toch nog een grote order van de G.E.W. te Amsterdam: 3.000 strijkijzers.

En weer houdt Hinlópen een pleidooi voor een krachtige financiële injectie in het bedrijf: „Hiermede is de grootste Nederlandse centrale overgegaan tot het pousseeren van elektrische verwarmingsapparaten op uitgebreide schaal, op de wijze zoals bij voorbeeld de Amerikaansche e.a. dit doen, en zonder twijfel zal dit voorbeeld hier te lande gevolgd worden. Daarmee kan een bloeitijd voor ons fabrikaat zijn aangebroken, mits wij in staat blijken, de buitenlandsche en misschien op den duur ook te verwachten binnenlandsche concurrentie het hoofd te bieden.”

De grote schuldenlast drukt zwaar op het bedrijf. Hinlópen schrijft dat bij 'HH. Aandeelhouders' de bereidheid aanwezig is om mee te werken aan omzetting van hun aandelen. Maar een der grote schuldeisers weigert alle medewerking waardoor plannen tot reorganisatie schipbreuk lijden. Hij betreurt deze gang van zaken des te meer omdat bij weglating van alle afschrijvingen, renten en extra uitgaven op de winst- en verliesrekening over 1914, de exploitatie van de fabriek toch nog een klein positief resultaat blijkt op te leveren. Hinlópen eindigt zijn verslag met een slecht bericht voor de aandeelhouders: „Globaal kunnen de totale activa dan ook op hoogstens 50% worden geschat van de waar-

den, daarvoor op de balans vermeld, zoodat ik moet eindigen met de niet zeer opbeurende conclusie, dat de waarde Uwer aandelen zeer gering zal blijken te zijn.”

De liquidatie van Inventa

In het jaar 1915 vinden ingrijpende veranderingen plaats. Hoe alles precies is gegaan is nog moeilijk vast te stellen. Waarschijnlijk hebben de twee meest betrokken commissarissen, dr. W.W. van der Meulen en ir. A.Th. Baert, die al eerder kapitaal verschaffen om het bedrijf draaiende te houden, een knoop doorgehakt. Zij betrekken bij hun activiteiten ene mr.dr. J.H.W.Q. ter Spill, advocaat en procureur in Den Haag. De aandeelhouders, op 20 april in Den Haag bijeen, besluiten de N.V. INVENTA te liquideren.

Bijvoegsel tot de *Nederlandsche Staatscourant* van
Dinsdag 8 Juni 1915, n°. 131.

N°. 398.

NAAMLooZE VENNOOTSCHAP: Fabriek van Instrumenten en Electriche Apparaten „Inventum”, te de Bilt (provincie Utrecht).

Heden, den twee en twintigsten Mei negentienhonderd vijftien, verscheen voor mij, mr. Gerrit Adriaan Pieter Bax, notaris ter standplaats 's Gravenhage, in tegenwoordigheid der na te noemen getuigen:

mr. dr. Joan Hugo Wieher Quirijn ter Spill, advocaat en procureur, wonende te 's Gravenhage, zijnde aan mij, notaris, bekend, ten deze handelende als gemachtigde van:

1. dr. Wouter Wisso van der Meulen, zonder beroep, wonende te 's Gravenhage; en

2. Adriaan Theodoor Baert, ingenieur, wonende te Brummen, zulks blijkens onderhandsche akten van volmacht, onderscheidenlijk gedagteekend 's Gravenhage en Brummen, beiden den tweeden Mei laatstleden, welke volmachten vooraf door den comparant in tegenwoordigheid van mij, notaris en de getuigen zijn voor echt erkend en ten blijk daarvan door hen allen geteekend.

De volmachten zijn door mij, notaris, aan de akte vastgehecht.

De comparant verklaarde, handelende namens voornoemde opdrachtgevers, op te richten eene naamlooze vennootschap onder de navolgende voorwaarden en bepalingen, naar een ontwerp, op hetwelk de Koninklijke bewilliging is verleend bij besluit van den twaalfden April negentienhonderd vijftien nummer 27.

Naam, zetel, doel en duur.

Art. 1. De vennootschap draagt den naam van: Fabriek van Instrumenten en Electriche Apparaten „Inventum”, en is gevestigd te de Bilt (provincie Utrecht).

1

Uit de Staatscourant.

Was het in 1909 A.W.K. Tamson die voor de Haagse notaris Bax de N.V. INVENTA oprichtte, in 1915 was het de Hagenaar mr. dr. J.H.W.Q. ter Spill die, bij dezelfde notaris, een nieuwe naamloze vennootschap het leven deed zien.

Hij was hiertoe gemachtigd door Van der Meulen en Baert.

Het eerste artikel van de statuten die op 8 juni 1915 in de Nederlandse Staatscourant verschenen luidde: „De vennootschap draagt

den naam van : Fabriek van Instrumenten en Electriche Apparaten 'Inventum' en is gevestigd te de Bilt (Provincie Utrecht)." In een akte, op 21 april 1915 ook voor notaris Bax opgesteld, is overeengekomen dat: „Inventa verklaart te verkoopen en in vollen eigendom over te dragen, gelijk Oprichters verklaren te koopen en in eigendom te aanvaarden de geheele industriële- en handelszaak van Inventa tot het vervaardigen van en den handel in instrumenten voor wetenschappelijk en technisch gebruik in de Bilt." Maar ook: „Oprichters (=Inventum) nemen eveneens over alle verplichtingen en lasten drukkende op het bedrijf als zoodanig en alle schulden waarvoor de schuldeischers recht van voorrang zouden kunnen inroepen." De nieuwe bestuurders, de oprichters van INVENTUM, hebben met de schuldeisers

een regeling getroffen die inhoudt dat zij hun vorderingen betaald krijgen in de vorm van aandelen in de nieuwe naamloze vennootschap INVENTUM.

INVENTA-directeur Hinlópen, op 20 april 1915 aangesteld als liquidateur van INVENTA, wordt directeur van de nieuwe N.V. INVENTUM.

Bronnen:

- Gemeentearchief De Bilt, Bilthoven.
- Gemeentearchief 's-Gravenhage, 's-Gravenhage.
- Het Utrechts Archief, Utrecht.
- Inventum B.V., Bilthoven, de heer J. van Amerongen.
- Inventair, Nieuwegein, de heer C. Pouw.
- Documentatiecentrum Historische Kring d'Oude School, De Bilt.

HET BILTSCHME MEERTJE II

IJsclub 'Het Biltse Meertje': De eerste 25 jaren

Hans de Groot

Een spiegelgladde ijsbaan vol vrolijke schaatsers. Krabbelaars, hardrijders, kunstrijders en rondzwierende paren. Voor ieder een eigen plekje. 's Avonds licht op de baan en misschien ook nog wat vrolijke muziek erbij. En een eigen 'koek en zopie' om de gasten warm te houden. Droombeelden? Nee, zeker niet voor de initiatiefnemers tot oprichting van een ijsclub.

In het eerste jaarverslag van de IJsclub 'Het Biltse Meertje' over het verenigingsjaar 1924 - 25 beschrijft de secretaris van de IJsclub, mejuffrouw H.B. Schoff, de ontstaansgeschiedenis als volgt:

"Het verslag van het verenigingsjaar 1 October 1924 - 30 September 1925 kan slechts elf maanden van dit jaar omvatten, omdat de vereniging eerst op 31 October 1924 werd opgericht. In het kort moge hier de geschiedenis van haar ontstaan gememoreerd worden. Op initiatief van de heeren Blancke, Ekdome en Willekes werd in juli 1924 eene vergadering belegd ten einde, zoo mogelijk in samenwerking met de Biltse IJsclub, te komen tot oprichting van eene vereniging, die op het gemeente terrein van de toen in aanleg zijnde zweminrichting aan den Brandenburgerweg een ijsbaan zou kun-

nen exploiteren.

Het meerendeel der aanwezigen op die vergadering, bleek evenwel meer te gevoelen voor een eigen ijsbaan, waartoe de aandacht gevestigd werd op het Biltse Meertje. Een commissie werd benoemd ten einde in deze de noodige voorstellen te doen, welke commissie op een vergadering d.d. 17 October 1924 verslag van hare werkzaamheden uitbracht. Zij kon daarbij mededeelen, dat het gelukt was om gedurende tien jaar de beschikking te krijgen over het meertje, daar de eigenaar bereid was om het voor f 150,- per jaar te verhuren. Om het als ijsbaan geschikt te maken was een bedrag van p.m. f 1000,- noodig. De vergadering keurt deze plannen goed en besluit een oproep in de couranten te plaatsen tot deelneming aan een obligatie leening. Deze oproep leverde een gunstig resultaat op. Op 31 October 1924 was aan obligatie's en giften reeds f 947,- bij elkaar en kon besloten worden tot definitief oprichting van de vereniging".

Tijdens de vergadering van 31 oktober 1924 traden de initiatiefnemers terug en werd het eerste bestuur gekozen met als voorzitter de heer Boecke, (na zijn overlijden in 1925 opgevolgd door mr. dr. Jonckers Nieboer), als secretaresse mejuffrouw H.B. Schoff, als